

การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

นางสาว วัฒนีย์ ภูวทิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการหนังสือพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-354-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕1๐๐๑๕๑๘๗

AN ANALYSIS OF THE NEWSPAPERS ' ROLE ON
PROMOTING THAI-CULTURE

Miss Wattanee Phoovatis

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

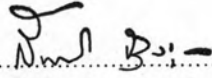
ISBN 974-631-354-1

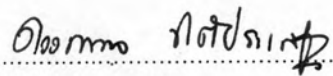
หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

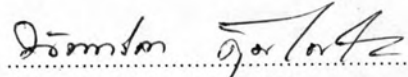
การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
นางสาว วัฒณี ภูวทิศ
การหนังสือพิมพ์
รองศาสตราจารย์ นันทริกา คุ่มไพโรจน์

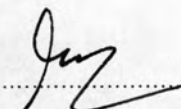
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ดวงมลชาติประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นันทริกา คุ่มไพโรจน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วัดณี ภูวทิศ : การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
(AN ANALYSIS OF THE NEWSPAPERS' ROLE ON PROMOTING THAI-CULTURE)
อ. ที่ปรึกษา:รศ. นันทริกา คุ้มไพโรจน์, 161 หน้า. ISBN 974-631-534-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย จากการเปรียบเทียบ ความถี่ รูปแบบ ขอบข่ายเนื้อหา บทบาทในการนำเสนอเนื้อหา และประเภทของวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ ในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน สยามรัฐและผู้จัดการรายวัน ครอบคลุมระยะเวลาในการทำวิจัยทั้งสิ้น 16 เดือน โดยแบ่งเวลาเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย (1 ม.ค. - 30 ส.ค. 2536) และช่วงหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย (1 ม.ค. - 30 ส.ค. 2537) จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 372 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ส่วนการทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test และไคส์แควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องของความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 6 ชื่อฉบับ ในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหนังสือพิมพ์สยามรัฐ จะนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เดลินิวส์ มติชน ผู้จัดการรายวัน ไทยรัฐ และข่าวสด
2. ด้านรูปแบบในการนำเสนอ ซึ่งจำแนกเป็น ข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ประจำและบทบรรณาธิการ พบว่า ในช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 6 ชื่อฉบับจะนำเสนอเนื้อหาในขอบข่ายเกี่ยวกับศิลปกรรมไทยและภาษาไทยมากที่สุด
4. บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยในช่วงก่อนรณรงค์จะเป็นบทบาทในการ เป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด และหลังรณรงค์จะมีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนและร่วมมือ
5. สำหรับประเภทของวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทย ทั้งช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสัดส่วนของการนำเสนอประเภทวัฒนธรรม ในระดับนามธรรมของช่วงหลังประกาศปีรณรงค์จะมากกว่า

ภาควิชา การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา การหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C650128: MAJOR JOURNALISM

KEY WORD:

ANALYSIS / NEWSPAPER / PROMOTING / THAI- CULTURE

WATTANEE PHOOVATIS : AN ANALYSIS OF THE NEWSPAPERS' ROLE ON PROMOTING THAI-CULTURE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. NANTRAIKA KOOM-PIROOCHANA, 161 pp. ISBN 974-631-534-1

The objective of this research was to analyze the role of newspapers in presenting information on Thai - culture. It examined the frequency, the formal, the content, theme, and the dimension of the presentation before and after the declaration of the campaign year of Thai-culture. The content analysis was undertaken from six Thai-daily newspapers, i.e. THAIRAT, DAILYNEWS, KAOSOD, MATICHON, SIAMRAT, POOJADKRAN. The newspapers research took 16 months. The first eight months was the period before the declaration of the Thai-culture campaign(1 January-30 August 1993) and second was the period after declaration(1 January-30 August 1994). During the two period 372 newspapers were studied . The data were analyzed and presented as frequencies, percentages, and t-test and chisquare values.

The findings are as follows:

1. The frequency analysis of Thai-culture information in the newspapers before and after campaign was significantly different at 0.05. SIAMRAT presented Thai-culture information most often and followed by DAILYNEWS, MATICHON, POOJADKRAN, THAIRAT, KAOSOD.
2. It was found that the form of presentation, which were classified as news, article, feature, regular column, editorial before and after the campaign, were not significantly different at 0.05
3. The contents on Thai-culture before and after campaign were not significantly different at 0.05. Subject matters that appear most often another on Art and Thai-language.
4. The role of the newspaper before and after campaign differ significantly. Before the campaign their major role was to inform, and after was to encourage and elicit cooperation .
5. The dimensions of Thai-culture information before and after campaign are significantly at 0.05. The proportion of abstract content was larger in the period after the campaign.

ภาควิชา..... การหนังสือพิมพ์.....

สาขาวิชา..... การหนังสือพิมพ์.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ที่สำเร็จลงได้ ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ นันทริกา คุ่มไพโรจน์ ที่มีความกรุณาโดยให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆเป็นอย่างดี ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจารย์ ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งล้วนแต่ให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย.

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยสนับสนุนทุนการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่

ขอขอบคุณอาจารย์ สิริทิพย์ ชันสุวรรณ ที่ช่วยเป็นกำลังใจในการทำงานมาตลอด และขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา สุนทรธัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิเทศศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลอย่างดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ๆ ทุกคน น้องพลอยกำลังใจน้อยๆที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้ รวมถึงน้องๆ เพื่อนๆ ที่เรียนภาควิชาการหนังสือพิมพ์ทุกคน ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยมีความอดทนในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จถึงวันนี้

นางสาว. วัฒณี ภูวทิศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	จ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
ปัญหาคำถามการวิจัย.....	9
สมมุติฐานการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	16
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสื่อสารมวลชน.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของหนังสือพิมพ์.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	40
แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์.....	47

3.ระเบียบวิธีวิจัย.....	51
ประชากร.....	51
กลุ่มตัวอย่าง.....	51
ระยะเวลาที่ทำการศึกษา.....	54
วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	58
การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการศึกษา.....	60
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย.....	63
4. ผลการวิจัย.....	64
5. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการวิจัย.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	127
รายการอ้างอิง.....	129
ภาคผนวก	
ก. ตารางแสดง จำนวนเนื้อหา, รูปแบบ, ขอบข่ายเนื้อหา, บทบาท, ประเภทวัฒนธรรม ที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยใน หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับ เปรียบเทียบช่วงก่อนและ หลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรม.....	134
ข. เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์.....	141
ประวัติผู้เขียน.....	161

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่เสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับ.....	65
2. แสดงจำนวนเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่เสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	67
3. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	71
4. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เปรียบ เทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	75
5. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เปรียบ เทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	75
6. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เปรียบ เทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	76
7. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์มติชน เปรียบ เทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	76
8. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เปรียบ เทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	77
9. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	77
10. ขอบข่ายเนื้อหาของเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	81
11. ขอบข่ายเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เปรียบเทียบ ช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	84

25. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	105
26. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	105
27. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	106
28. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์มติชน เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	106
29. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	107
30. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	107

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แสดงความถี่ของเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	66
2. แสดงความถี่ของเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย แต่ละชื่อฉบับ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	68
3. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	72
4. ขอบข่ายเนื้อหาของเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 6 ชื่อฉบับเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	82
5. บทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 6 ชื่อฉบับ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	93
6. ประเภทวัฒนธรรมที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยของหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยทั้ง 6 ชื่อฉบับ เปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังประกาศปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย.....	102